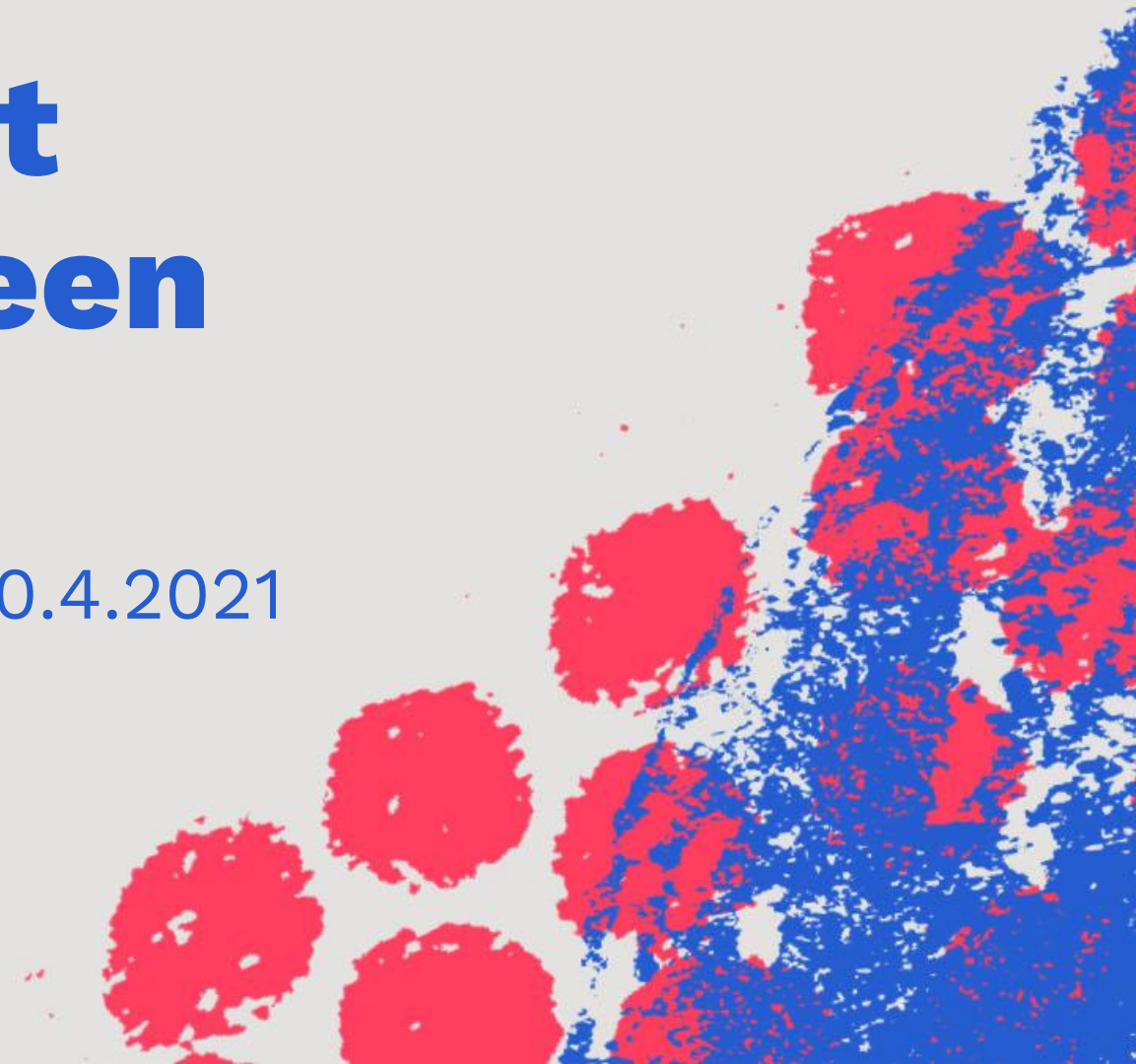

Kuntaliiton nostot Koulutuspoliittiseen selontekoon

Sivistysvaliokunnan kuuleminen 20.4.2021

Terhi Päivärinta, johtaja

Erilaistumiskehitys ja siihen vastaaminen

- Kuntaliitto jakaa selonteon tilannekuvan ja huolen kuntien ja alueiden erilaistumisesta ja haasteista koulutuksen järjestämisessä
- Kuntaliitto katsoo, että
 - selonteossa ei tarjota välineitä haasteiden ratkaisemiseen
 - seurannan ja ohjauksen lisääminen ei tuo ratkaisua, päinvastoin
 - velvoitteiden tiukentaminen laatukriteerein tai mitoituksin vähentää entisestään joustavien käytäntöjen kehittämistä
 - resursseja valjastetaan muuhun kuin itse toimintaan ja sen kehittämiseen
- Koulutuksen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutumiseksi tarvitaan
 - mahdollistavaa lainsäädäntöä
 - monimuotoisia ratkaisuja ja joustavuutta palvelujen järjestämisessä
 - toimijoiden välisen yhteistyön edistämistä
 - luottamuksen vahvistamista

Digitaalisuus oppimisessa ja järjestämisen tavoissa

- Selonteossa ei nähdä digitaalisuuden merkitystä, tarpeita ja mahdollisuuksia kaikilla koulutusasteilla.
- Perusopetuksen osalta näkökulma digitaalisuuteen on kapea, eikä ota huomioon tarvetta lisätä ja vahvistaa etäopettamisen (opettajat) ja etäoppimisen (oppilaat) valmiuksia.
 - Opiskelijan ei voi olettaa hallitsevan etäoppimisen muotoja toisella asteella, jos sitä ei ole perusopetuksen aikana voitu harjoitella osana normaalia koulutyötä.
 - Kouluja, opettajia ja oppilaita ei voi jättää yksin selviytymään mahdollisista tulevista kriiseistä, kuten koronan aikana tapahtui. Osaamista ja valmiuksia on vahvistettava.
- Kuntaliiton näkemys on, että
 - Koko koulutuskentälle tulee laatia **kansallinen, oppimisympäristöjen digitalisointia ja digitaalisia oppimiskäytäntöjä koskeva strategia ja toimenpideohjelma.**
 - Koulutuksellista tasa-arvoa ja saavutettavuutta on edistettävä mahdollistamalla ja kehittämällä etäopetusta kaikilla kouluasteilla, jo perusopetuksesta lähtien.
 - Digiosaamista on vahvistettava ja digisyrjäytymistä on ehkäistävä koko koulutuspolun aikana.

Rahoitus

- Kuntaliitto tukee tavoitetta siitä, että perusrahoituksen osuutta koulutuksen rahoituksessa vahvistetaan. Tämän tavoitteen tulee kattaa kaikki koulutusasteet.
- Rahoituksen sitominen selonteon toimenpiteisiin puuttuu, tavoitteita ja velvoitteita ei tule maksattaa kunnilla
- Yhteistyön tukeminen koulutuksen järjestämisessä tavoiteltavaa, mutta oppilaitosten hallinnollinen yhdistäminen suuriin järjestäjäkokonaisuuksiin ei ole ainoa tapa.
- Monet selonteon toimenpiteet, esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksuttomuus edellyttävät merkittävää lisärahoitusta. Kasvavat kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.
- Kuntaliitto ei kannata mm
 - Opettajamitoituksia
 - Velvoittavia laatutavoitteita

Hyvinvointi ja yhdyspinnat

- Varhaiskasvatus- ja kouluyhteisöissä hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseen tarvitaan eri toimijoiden monialaista, hyvää yhteistyötä
- Selonteossa epäselväksi jää, mihin tarvitaan uutta sitouttavan kouluyhteistyön lainsäädäntöä, jos opiskeluhuoltolain mukaista yhteisöllistä työtä kuitenkin halutaan jatkaa ja edelleen kehittää. Pällekkäisten järjestelmien luominen ei ole perusteltua.
 - Poikkihallinnollinen ammattilaisverkosto osaksi varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintakulttuuria voidaan toteuttaa yhteisöllisen opiskeluhuollon puitteissa
 - Onko tarpeen palkata koulujen alaisuuteen erillistä uutta hyvinvointityötä tekevää ammattiryhmää vai olisiko parempi kehittää olemassa olevien sote-ammattilaisten ja koulujen välistä yhteistyötä edelleen?
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon ja opiskeluhuollon palvelujen kehittämiseen tulee panostaa yhteistyössä sivistys- ja sote-alan toimijoiden kesken
- Sote-uudistuksen yhteydessä tulee huolehtia, että kuntien, koulutuksenjärjestäjien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö toimii kaikilla sivistys- ja sotepalvelujen yhdyspinnoilla

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus

- Kuntaliitto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana tavoitetta varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuslainsäädännön uudistamisesta kokonaisuutena. Yksittäiset toimenpiteet eivät enää anna riittävää vastinetta toimintaympäristön muutoksiin.
- Kuntaliitto ei kannata toimenpiteitä, joilla luottamuksen ja dialogin vahvistamisen sijaan tavoitellaan tiukempaa kuntien seurantaa ja valvontaa tai laatutyön toteuttamista velvoittavin kriteerein.
- Varhaiskasvatukseen osallistumisesta ja sen lisäämisen keinoista tulisi käydä laajempaa keskustelua ennen ratkaisuja.
- Esiopetuksen ulottamista kaksivuotiseksi ja erillisenä kokonaisuutena jatkamista tulisi arvioida. Olisiko jatkossa tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa toimintaa selkeästi osana varhaiskasvatusta tai perusopetusta?
- Perusopetuksessa tulisi keskittyä nykyisten opetuksen järjestämismuotojen ja käytössä olevien opetuksen järjestämismuotojen arviointiin kokonaisuutena. Siirtymät ovat osa tätä kokonaisuutta.

Toinen aste

- Selonteko ei tunnista lainkaan toisen asteen koulutuksen järjestämisen ja rahoituksen periaatteita: säilyykö esimerkiksi kuntaperusteisuus sekä kuntien ja valtion yhteinen rahoitusvastuu?
- Selonteossa näkyy koulutusmuotojen välinen yhteistyö, mutta ymmärrys koulutuksen järjestäjien yhteistyöstä koulutusmuodon sisällä on puutteellinen
- Selonteossa kaavailtu kokonaisvaltainen uudistusohjelma on tarpeellinen, mutta sen toteutuksessa on korostettava koulutuksen järjestäjien alueellista kehittämistyötä
- Suuri puute on, että selonteossa ei oteta kantaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien velvoitteiden ja niiden rahoituksen väliseen epäsuhtaan -> Eduskunnan tulee edellyttää, että rahoitus korjataan vastaamaan velvoitteita

Kuntaliiton kokoavia näkökulmia koulutuspolitiikan suunnaksi

- Kuntien väestöpohja ja taloudelliset lähtökohdat ovat erilaisia. Koulutusta koskevan lainsäädännön tulee mahdollistaa joustavia ja monimuotoisia järjestämisen tapoja.
- Osaaminen tulee tunnistaa ja tunnustaa myös muilla tavoin kuin oppilaitoksessa perinteisesti suoritettuina opintoina.
- Kansallinen, oppimisympäristöjen digitalisointia ja digitaalisia oppimiskäytäntöjä koskeva strategia ja toimenpideohjelma tulee valmistella koskien kaikkia koulutusasteita. Etäopetuksen mahdollisuudet tulee selvittää myös perusopetuksessa.
- Koulutuksen saavutettavuus edellyttää tiivistyvää yhteistyötä. Tarvitaan paikallisista tarpeista lähteviä kannusteita koulutusmuodot ylittävään ja koulutuksen järjestäjien väliseen yhteistyöhön.
- Toimivia yhteistyörakenteita ja palveluintegraatiota tulee kehittää palvelujen yhdyspinnoilla yhdessä sivistys-, sote-, työllisyys- ja kotoutumispalvelujen kesken.

KUNTA LIITTO